సన్మానభంగం

కాంగో రాజకీయాల్లా సభ గందరగోళంగా వుంది. ఇరవయ్యో శతాబ్ది జీవితంలా చీకాకుగా వుంది. చేతకానివాడి చేతిలో ఆర్కెస్ట్రా వాద్యాలలా ఈలలు, కేకలు తలో అపశ్రుతిలాగ పలుకుతున్నాయి. పలకరింపులూ, చీత్కారాలూ, స్వగతాలూ, జనాంతికాలూ, ఆహాలు, ఈహీలు, ఉహూలు, (అప్పులడిగినవాళ్ళకి) ఓహోలు, హిహీలు, విమర్శలు, పరామర్శలు, హేళనలు, హేషలు, ఘీంకారాలు, కిచకిచలు, కిలకిలలు, రంకెలు, కేరింతలు వగైరాలతో శబ్దం శతసహస్ర ముఖాలుగా ధ్వనించి ప్రతిధ్వనించి క్రమంగా సరిహద్దుదాటి నిశ్శబ్దం స్థాయికి చేరుకుంటోంది. టాపు లేచిపోతే తాము కూలిపోతామన్న భయంకొద్దీ పంకాలు విపరీతమైన వేగంతో తిరుగుతూ శబ్దాన్ని తొక్కేస్తున్నాయి కిందకి. నిన్న సాయంకాలం సభ తాలూకు నిర్వాహకులు, నేటి సమావేశకర్తలు నిన్నపెట్టిన అల్లరిని తలచుకొని అక్కసుకొద్దీ అల్లరిలో యివాళ బాకీ తీర్చేయడమే కాక అప్పు కూడా యిస్తున్నారు. సభ సాయంకాలం ఐదున్నర కొట్టి ఆరున్నరకి సగమేనా కాకపోతుందా అన్న ధీమాతో వచ్చి మొదలైనా కాకపోవడంతో చిన్నపుచ్చుకున్న పెద్దలు ఏడు కాగానే మండిపడడం మొదలెట్టారు. జన్మలో యెప్పుడూ ఇలా పెందరాళే తగలళ్ళేదు. ఇన్నాళ్ళకిక్కడ అవమానమయిందని తిడుతున్నారు. ఇండియన్ పంక్చువాలిటీ సార్ అని ఆ పెద్దల దృష్టిలోపడబోయిన సన్నకారు జనం పాత పాత పిట్లతో సెటైర్ ప్రయోగిస్తున్నారు. మరికొందరు పాత సెటైర్లని

'రీ(ఫ్రేడ్' చేయించుకొచ్చి సభంతా దొర్లిస్తున్నారు. పాటలూ, పద్యాలూ, కంప్లైయింట్లూ వగయిరా లలితకళలు కూడా వర్ధిల్లుతున్నాయి.

విసుగెత్తిన ప్రయాణీకుడు యీలవేస్తే, అది కండక్టరు ప్రజ్ఞే అనుకొని బస్సు కదిపిన డ్రైవరులా, ప్రార్థన పద్యాలాయన మూడోమాటు మైకు ముందుకొచ్చి పద్యం మొదలెట్టి కరతాళధ్వనుల మధ్య అర్ధాంతరంగా వెనక్కెళ్ళిపోయి తూనాబొడ్డు అనుకుంటున్నాడు.

అంతానాటకంలా వుంది అన్నాడు ప్రస్తుతానికి మసిబారిన చిమ్నీలా కూర్చున్న ఒక తెలుగు దీపకళిక నిశితంగా.

హిందీ నాటకం హాలేనా అసలూ అన్నాడు సాటివెలుగు కసుక్కున నవ్వి చటుక్కున తనముందున్న గడ్డపాయన వెనక తల దాచుకుంటూ.

* * *

అది నాటకం హాలే. పెద్దరకం సభలకి అది పుచ్చుకుంటూ ఉంటారు. అవతలివాడు యే మంత్రో అయితే మరీను. నాటకరంగం వెనకనే ఉన్న గ్రీన్ రూమ్‌లో ఒక కాబోతున్న మంత్రిగారూ, సభ నిర్వహణలో ఆ పూటకొచ్చిన వక్తలూచేరి చాలా ఖంగారుపడుతున్నారు.

ఎబ్బే లాభం లేదండి. మన వెంత పూలతో కప్పేసినా కనిపిస్తాయి. ఎబ్బెట్టుగా ఉంటుంది అన్నాడు ఒక వక్త.

అందరూ సన్మానితుడికేసి జాలిగా, భయంగా చూశారు. ఆయన పేరు సుబ్బన్నగారట. మహాభక్తుడు. వినయభూషణుడు. దారుణమైన వినయంట. పొరుగూరునుంచి ఒక పెద్ద మనిషీయన్నిక్కడకు పంపి సన్మానం చేయించమని చీటీ రాసిచ్చాడు.

కాబోతున్న మంత్రిగారికి పబ్లిసిటీ కాంపెయిన్ కార్యక్రమంలో ఒక సన్మానసభ కూడా ఉంది. సరే యీయన వేళకొచ్చాడని ఆయన బలగం సన్మానానికీయన్ని బుక్ చేసి పబ్లిసిటీ ఇచ్చారు. ఇంత విపరీతమైన వినమ్రుడు ఈయనేనని అసలు లోకంలో వినయం నిండుకోడానిక్కారణం ఉన్నదంతా పోగై ఈయనగా కరడుకట్టుకు పోవడమేనసి వెల్లడించారు: ఈ చమత్కారమే ప్రధానంగా మంత్రిగారి అధ్యక్షోపన్యాసం, ముఖ్యవక్త ఉపన్యాస భాగంగా యేర్పాటు అయ్యాయి. తీరా సభవేళకి వినయభూషణుడు సుబ్బన్నగారికి తనంత వినయశీలుడు లేడన్న గర్వం గంటకి బోలెడు చొప్పున పెరిగిపోయింది. ఇష్టాగోష్టి జరుగుతుండగానే కణతలపైన దురద వేసినట్టయి రెండు మూడుసార్లు తడుముకున్నాడు. తరవాత రెండు చిన్న బొడిపెలు వచ్చాయి.

సెగ్గడలా? అన్నాడు కొంచెం లేటుగా వచ్చినాయన అవిచూసి. మీ అహంకారపు వేడిని కంట్రోలుచేసే థర్మాస్ బొడిపెలు అన్నాడొక ఆధునిక కవి. సుబ్బన్నగారు వినయంగానే నవ్వారుగానీ ఆ బొడిపెలు రెండు హఠాత్తుగా బారెడు కొమ్ములుగా పెరిగి చివర సుడి తిరిగాయి. అంతా ఖంగారుపడ్డారు.

కాబోయే మంత్రిగారు ఇలాటి సన్మానసభలో అధ్యక్షతకి సుతరామూ ఒప్పుకోలేదు.

ఈనగురించి మనకేం తెలీదు. వినయం ఉందన్న పరువు తప్ప. తీరా అది కాస్తా ఇలా తగలబడింది. ఏంజూసి మాటాడమంటావయ్యా అన్నారు కా. మంత్రిగారు సుబ్బన్న కొమ్ములకేసి చూస్తూ.

ఎవరో తలుపు తీశారు. అవతల సభామందిరంలోంచి హాహాకారాలూ ఈలలూ హోరెత్తాయి.

కొమ్ములు ట్టించేద్దాం లెండి అన్నాడు పెద్ద, తలుపు మూశాక.

మళ్ళీ మొలుస్తాయి.

అయినా నేను ఇంక ఈయనమీద ఉపన్యసించటం కల్ల అన్నాడు ఒక వక్త.

పోనీ ఇంకెవరినైనా కేకేద్దామా?

ఇంకోడిమీద నేను చస్తే మాటాడను. ఆమాటకొస్తే మాటాళ్ళేను. ఈయనమీద ఫస్ట్‌లాస్ హ్యూమరస్ స్పీచ్ ప్రిపేరు చేసుకొచ్చాను అన్నాడు మరో వక్త.

దానికేముందండి, ఆ వచ్చేవాడిమీదే ప్రయోగించండి.

అంత బతిమాలడమేల? అదుగో వారున్నారు; నేనున్నాను. ఇద్దరం చాలమా? ఇప్పటికే కాలాతీతం అయిందికూడా, వక్తలు తక్కువైతేనే మంచిది అన్నారు శాస్త్రిలవారు.

ఆయనకి సన్మానితుడు ఒకడైనా సభ యేదైనా ఫరవాలేదు. నన్నయ్య తగలేసిన పజ్జాలన్నీ యెర్రన్న నెత్తిన రుద్దేస్తున్నారన్నది ఆయన జెండా. దానిమీద ఉపన్యసిస్తూ తన శత్రువుకి దైవసమానుడైన తిక్కన్నని ఉతికేసియ్యడం ఆయన పరమార్థం. వేరుశనక్కాయ సభలోనైనాసరే ఆయన ఈ ఉపన్యాసాన్ని అన్వయించి మాటాడేసి, కాబట్టి వేరుశనగకు వాగన్లు త్వరగా సప్లయి చెయ్యాలి అని ముగించగలడు.

ఇది అందరికీ తెలుసు.

పోనీ ఈ ప్రజ్ఞను పట్టుకొని, ఈ కంకనశాస్త్రిలవారికి సన్మానం చేసేస్తే? అన్నాడు నిర్వాహకుడు.

ఒక ఉత్సాహి గబుక్కున తలుపుతీసి అవతలకెళ్ళాడు; కేకల కెరటం గదిని ఊపేసింది. వెళ్ళినవాడు వేదికమీదకెక్కి "ఆర్యులారా! చిన్నమార్పు... సన్మానితుడు సుబ్బనగారు కాదు శాస్త్రిలవారు. కారణం నేలమీద నిలబడ్డం" అని టూకీగా ప్రకటించాడు.

• • •

కా. మంత్రిగారి కార్యదర్శి ఉత్సాహంతో ఎగిరి గంతువేశాడు. ఔను. ఔనౌను. ఔట్టుఔను మరొహడైతే ఇంత రీసెర్చి చేసినందుకు పట్టపగ్గాల్లేకుండా ఉండేవాడు కాదని, నేలమీద నిల్చేవాడు గాదని, ఈయన నేలమీద ఉండడంవల్ల మహా వినయశీలుడనీ కూడా బయటపడి పోతూందనీ...

అనుకోకుండా శాస్త్రిలవారి పాదాలకేసి చూసిన ఆ ఉపసభ వారంతా ఏకగ్రీవంతో కేరింతకొట్టారు.

శాస్త్రిలవారు నేలమీదలేరు. పాదాలు నేలకి బాగా ఆరంగుళాల ఎత్తున ఉన్నాయి. శ్రీవారుకూడా సంస్కృతంలో బావురుమన్నారు. మందః కవియశః పార్థ అని చూశారు గద్గదస్వరంతో గర్వం అణిగిపోతుందేమో నన్న దురాశతో.

బాబోయ్ ఆ కాళిదాసు ఊసెత్తకు. వాడలా అన్నాడు గాని వాడికి మహాలావు అహం అన్నాడాయన బావమరిది.

ఒక మహానటుడు తలుపు తీసుకొచ్చాడు. ఈలలతో కేకలతో గది అదిరిపోయింది.

ఛీ. ఎంత అహంకారం. ఏవిగర్వం. మాటవరసకి నువ్వా గొప్ప

వాడపే లేవయ్యా అంటే బొనసుకుంటాడూ, ఎంత గొప్పవాడైతే మటుకు ఒప్పేసుకుంటాడూ, అలాటివాడికి సన్మానం చేస్తే మన గొప్పేవిటి ? అన్నాడు మహానటుడు.

ఆయన పూర్వాశ్రమంలో కవి. ఒక తాత్కాలిక యుగకర్త. దరిమిలాను వినయం యెక్కువై తాను కవిత్వానికి అనర్హుణ్నని, ఇన్నాళ్ళు కవిగా అభినయించ గలిగినట్టు ఈ మధ్యనే పసిగట్టి తన ప్రజ్ఞ నటనలో ఉందని గ్రహించి ఇందులో జొరపడ్డారు.

ఈ నాలుగు పాయింట్లు జోడించి, మనం అవతల పోటీదార్ని చితగ్గొట్టెయ్యచ్చు. వారు దేశ సేవకులుగా చేస్తున్న అభినయం అద్భుతమనీ అందువల్ల వారు ఫిరాయించి రాజకీయాల్నించి కళారాజకీయాలకు దయచెయ్యటం మంచిదనీ మీరు స్పీచికొట్టి వాణ్ని చిత్తుచెయ్యొచ్చు. అందుచేత ఆ సన్మానం వీరికేచేస్తే బాగుంటుంది. నిమిషంలో రాయించుకొస్తాను. త్రికాలం హెడ్డింగుతో వస్తుంది రేప్పేపర్లో అన్నాడు కార్యదర్శి.

మీరంతా బలాత్కరిస్తే నాదేముంది అన్నాడు నటుడు సవివరంగా పైకిచూడబోయి.

వలంటీరు తలుపుతీసుకు బయటికివెళ్ళాడు. గది గోలెత్తిపోయింది. వలంటీరు మైకులోంచి మళ్ళీ మార్పు ప్రకటించాడు. 'ఆర్యులారా' ఇందాక చిన్న పొరబాటు. వక్తగారి పేరును పరాకున సన్మానితుడిదిగా ప్రకటించితిమి. ఇపుడు సన్మానం జరిగేది సుప్రసిద్ధ మహానటుడుగారికి, కారణం కళ్ళు నెత్తికెక్కక పోవటం అన్నాడు ముక్తసరిగా.

• • •

పైకి చూడబోయిన మహానటుడు అదిరిపడి చేత్తో మొహం తడుము

కున్నాడు. ఆయనకి ఆ గది పైభాగం అంతా బర్మాలో వెదురు పొదల అడవిలా కనబడింది. మళ్ళీ మొహం తడుముకున్నాడు. కళ్ళు రిపాజైన చోట లేవు. బాగా పైకి జరిగి నెత్తిమీద జులపాల మాటున వున్నాయి. రెప్పలార్చి కంగారుగా చూస్తున్నాడు భయంతో.

హా రామచంద్రా రక్షకా అన్నారు శాస్త్రిలవారు.

హోరుమంటున్న చప్పుడుతో, వలంటీరు లోనికి వచ్చేసరికి అందరికీ చెవులు గళ్ళు పడ్డాయి. "ఏడున్నరయింది. జనంగోల కంట్రాక్టు నాటకాల ఆడియన్సు కన్న కనాకష్టంగా ఉంది. అన్నమాట ఎవరికీ విన వినబడలేదు. కాని ఒకనిమిషం తరవాత ...అందరికీ తుమ్మెద ఝుంకారం లాటిది మంద్రస్వరంలో శ్రుతిపేయంగా వినబడింది. ఐదు, పది అనే మాటలు వినిపిస్తున్నాయి. చేతులు జేబుల్లోకి వెళ్ళొచ్చి మంత్రముగ్ధులు అయినట్లుగా ఐదూ పదీ, అర్థా పర్థా ఇచ్చేస్తున్నాయి.

"చాలా థాంక్సు, ఇంతమంది సహృదయులు ఒక్కచోట పోగడ్డం చూసి చాలాకాలం అయింది. మీ అప్పులన్నీ నెల్లాళ్ళలో ఇచ్చేస్తాను" అన్నాడు అప్పారావు సర్వజన మనోహరంగా నవ్వుతూ.

నల్లగా, పొట్టిగా, నవ్వుతూ ముద్దొస్తున్న ఆ మనిషిని అందరి కళ్ళూ విప్పారచూశాయి. అందరిలోనూ ఒకేమారు స్నేహం, ప్రేమ, గౌరవం పెల్లుబికాయి.

సభ పెద్ద, పెద్దబ్బాయిగారి చిన్నఅమ్మాయి ఋణసుందరి హఠాత్తుగా తలుపుతోసుకు లోపలికొచ్చి అప్పారావుని చూసి క్షణం సిగ్గుపడి, వీరే నాన్నా వీరే అంది. తరువాత ధైర్యం తెచ్చుకుని జీనియస్ నాన్నా. అప్పులమీద ఇంత అథారటీని నేనెక్కడా చూళ్లేదు. ఎంత షోగ్గా అప్పు చేస్తాడో తెలుసా! ఎన్నోచెప్తాడు. నాన్సెన్స్ మరే రూమ్మేటికి మనియా

ద్రరాగానే అప్పుచేస్తాం చూడూ, అప్పుడేమో అస్సలు ఒక్క అరనిమిషం కూడా ఆగకూడదట. పోస్టుమాన్ ఇలా ఇచ్చి ఇవ్వగానే ఆ వేడిలో లాగేసుకుంటే అపతలి వాళ్ళకి నొప్పితెలీదట. మనం ఇన్నాళ్ళూ రాంగ్ మెథడ్ రైటనుకున్నాం—

పెద్దబ్బాయిగారు అమ్మాయిమాట వినలేదు. అమాంతం అప్పారావుని కౌగలించుకొని "ధన్యుణ్ణి, ఇన్నాళ్ళూ మీకీర్తి వినడమేగాని చూడ్డం పళ్ళేదు. ఇప్పుడు వెదకబోయిన ఋణదాతలా ఎదురయ్యారు మీ కన్న గొప్ప కళాకారుడు మాకు దొరకడు. మీకు కాస్సేపు సన్మానం చేసుకుంటాం. టైము వేస్టని తెలుసుననుకోండి, కాని కాదనకండి" అన్నాడు.

కా. మంత్రిగారు ఆలోచించకుండా తల టాటించి, ప్రాధేయపూర్వకంగా చూశారు.

కళ్ళజోడు వక్తకి ఒళ్ళుమండింది. ఏవిటిసార్. ఏవిటి వీరి గొప్ప? అప్పు లెవరు చెయ్యరు? తెల్లార్లేచింది లగాయితు అడ్డమైనవాడూ చేస్తూనే ఉండె. లక్షసార్లుచేశాం. ఇంకా లక్షసార్లు చేస్తాం. అవసరం ఉండకా తప్పదు. అప్పు చెయ్యకా తప్పదు అన్నాడు తీవ్రంగా.

అప్పారావు చప్పట్లు కొట్టాడు. తల పైకెత్తాడు. విలాసంగా నవ్వాడు. జాలిగా చూశాడు.

నేను అవసరముంటేనే అప్పు చెయ్యాలనుకోను. పువ్వులెందుకు పూస్తాయి? పిల్లలెందుకు నవ్వుతారు? నేను అందుకే అప్పు చేస్తాను — కోకిలలెందుకు కూస్తాయి... నే అందుకేనూ— సెలయేళ్ళెందుకు గలగలమంటాయి— అందుకే. కృష్ణశాస్త్రి మరెందుకు కవిత్వం చెబుతారు?

—ఇదిగో...రామాయణం మళ్ళీ ఎందుకు రాస్తారు? సేమ్...చాలామంది ఎందుకు కవిత్వం చెప్పరు.

అలాగే జలదం ఎందుకు వర్షిస్తుంది - చంద్రుడు ఎందుకు వెన్నెల కాస్తాడు? మీవంటి సహృదయులు ఇప్పుడు ఐదు రూపాయలు నా కెందుకు అప్పిస్తున్నారు? అందుకే...

చూశారా? సూర్యుడు సముద్రుడి దగ్గర అప్పుతీసుకున్నట్లు, తేటి పూబోటినుంచి తేనె గ్రహించినట్లు, అమ్మాయిగారు పూలు వాసన చూసి నట్లు, నేను సహజంగా, మృదువుగా, నొప్పి లేకుండా, తెలియకుండా, ఇలా ఋణగ్రహణం చేస్తాను అన్నాడు. అని వినయంగా తలవంచుకొని వక్త చేతులోంచి అందుకున్న రూపాయినోట్లు ఐదూ ఉన్నాయా లేదా అని లెక్కచూసుకున్నాడు.

కా. మంత్రిగారుపొంగిపోయి, దగ్గర్లోవున్న దండ ఒకటి అప్పారావు మెడలో వేసి కావలించుకున్నాడు.

శాస్త్రిలువారి కళ్ళు చెమర్చాయి. ఋగ్వేదంలో కూడా ఋణాల గురించి వుంది. ఆ యొక్క ఉషస్సు అనేది అప్పులనే చీకటి పారద్రోలే ఋణంలా భాసించిందని ఒక వేదర్షి వ్రాశారు అన్నారాయన బొంగురు పోయిన గొంతుతో...

"కదలండి కాలాతీత మయింది" అన్నారు మంత్రిగారు. అందరూ వేదికపక్క సైడు కర్టెన్ల వెనక నిలిచారు చెవులు రెండు చేతుల్తో మూసుకుని.

వలంటీరు మైకు వాల్యూము పెద్దది చేయించి, "ఈ మాటు సభ

నిజంగా బిగినై పోతుంది" అని గావుకేక పెట్టాడు. హాలు దద్దరిల్లి పోయింది. అంతా నిశ్శబ్దం. అప్పారావు ఓ గులాబీ రేకు తీసి కింద పడే శాడు. ధన్‌మని చప్పుడయింది.

ఇప్పుడు ఇందాక ప్రకటించిన ప్రకారం ఆ మహానటుడుగారికి కాక అప్పారావుగారికి సన్మానం జరుగుతుంది అన్నాడు వలంటీరు. అప్పారావు తొంగిచూసి సభలో నలుగురైదుగురు నిలబడ్డం గమనించి వలంటీర్ని వెనక్కి పిలిచాడు. ఐదు నిమిషాలు గుసగుసలాడాడు.

వలంటీరు తిరిగి మైకు ముందుకు వెళ్ళి "కాదు. నరసింహారావు గారికి సన్మానం" అన్నాడు. అప్పారావు పేరువిని నిల్చినవాళ్ళు కూర్చున్నారు. గాని మరి పదిమంది లేచారు. అబ్బే సుబ్బారావుగారికి అన్నాడు వలంటీరు. వాళ్ళు కూర్చున్నా ఇంకో ఆరుగురు లేచారు ఆశగా.

"కాదు వీరవరెడ్డిగారికి" అన్నాడు వలంటీరు.

ఇలా పొరపాట్లు సవరించుకుంటూ, జలాలుద్దీన్, చమన్‌లాల్, హీరాచంద్ సితానీ, జాన్ హారిసన్, వెంకటేశ్వర్లు అనే పేర్లు ప్రకటించి చూసి చివరికి భద్రయ్య అన్నాడు. వీరభద్రయ్యా అని సభ అడిగింది. రాంభద్రయ్య అంటే కొందరూ, వీరభద్రయ్యంటే కొందరూ లేచారు.

సర్లెండి ఉత్తభద్రయ్య అన్నాడు వలంటీరు. సభ తటపటా యించింది. ఓ నిమిషంలో ఎవరోకాని భద్రయ్య నాకు బాకీ పాతికివ్వాలి పత్తాలేడు అన్నారు. సభ గొల్లుమంది.

* * *

మంత్రిగారికి నీరసం వచ్చేసింది.

పోనీ ఓ పనిచేద్దాం. సన్మానితుడు కారణాంతరాలవల్ల రాలేదనీ, వారి తరపున తరుణానికి తోటి పెళ్ళికొడుకులా ఒకర్ని కూచోబెడతామనీ ప్రకటన చేసి ఈయన్నే కూచోబెట్టి కాండ సాగించేద్దాం అన్నాడు శాస్త్రిగారు. కాండేవిటండీ, ఇదేం తద్దినమా మన శార్ధం అన్నాడు కా. మంత్రి.

అలాగే వుంది అన్నాడు ఒక వక్త.

బుణాగ్రేసర చక్రవర్తి, సన్మానం చేస్తున్నప్పుడున్నూ గైరుహాజరు కావడమే సహజమును. సముచితమును అన్నాడు వెనకనించి ఇది చూస్తున్న ఒక పెద్దమనిషి.

అసలా పాయింటుమీద సభని పొట్టచెక్కలయ్యేలా నవ్వించవచ్చు. అసలే విసుగేసి ఉన్నారు. వాళ్ళకి విట్లు, వినోదం కావాలి అన్నాడు ఒక వక్త.

మిగతా వక్తలంతా నాలుగోసారి సన్మానం జరగబోతున్న ఆసామి గురించి ఉపన్యాసా లల్లేసుకుంటున్నారు చకచకా.

వాళ్ళ మొహం. వాళ్ళకేం తెలుసు. తెలిస్తే ఈ అఘోరింపులెందుకు. అయినా వాళ్ళక్కావలసింది చెప్పడానిక్కాదిది. మన క్కావలసింది చెప్పుకుందికి. నడవండి స్టేజిమీదికి అన్నారు మంత్రిగారు.

మీ అసలు పేరేమిటిసార్! అన్నాడు కళ్ళజోడు వక్త అప్పారావుని చూసి.

వాటీజినే నేమ్. మీరు కొన్ని అడగరాదు. దేవుడి అసలు పేరేమిటి? అన్నాడు అప్పారావు.

పక్కన బుట్టలో వున్న దండలు లావుపాటివి మూడు తీసుకుని మొహం కప్పడిపోయేలా వేసుకు స్టేజిమీద కెళ్ళి కుర్చీలో కూర్చున్నాడు దూరం ఆలోచించి.

స్టేజిమీద కూర్చున్నవారిలో ఇద్దరికి దండలు తక్కువైనందు వల్ల ఒక వలంటీరు అప్పారావు దగ్గరకొచ్చి మీరిన్ని మొయ్యలేరు అన్నట్టు మొహంపెట్టి బలవంతాన అవి లాక్కుని లోపలికి వెళ్ళి మళ్ళీ తెచ్చి మిగతా యిద్దరికీ వేశాడు.

అధ్యక్షులు పరాకుతో, ఆ రోజు నిజంగా సన్మానం జరగాల్సిన సుబ్బన్న తాలూకు వినయంగురించి స్పీచి ఆరంభించి నాలిక్కరచుకుని అప్పారావుకేసి చూసి వీరు అనేసరికి "వారు" అక్కడ లేరు.

తన మూడు హారాలలో రెండు పోగానే, ముఖారవిందాన్ని సభలో ఎవరో శ్రద్ధగా చూస్తునట్లు పసిగట్టి అప్పారావు తెరవెనుకకు వెళ్ళాడు అర్జంటు పనున్నట్టు.

పూలమాల లేవీలేవు. వెంటనే గ్రీన్‌రూమ్ కెళ్ళి అక్కడ తన సంచి తీసుకుని వచ్చాడు. అందులోంచి పెద్ద బొర్రమీసం తీసి అంటించు కొని తిరిగి స్టేజిమీదకు వచ్చి కూర్చున్నాడు.

కా. మంత్రిగారు, త్వరలో పెట్టబోయే పార్టీ గొప్పతనం, అందులో పుట్టబోయే గ్రూపు విశిష్టత వివరించి, దాని షాడో కాబినెట్‌లో మొదటి మంత్రి గిరీ ఎవరికి దక్కాలో చెబుతున్నారు.

అప్పారావుకి మళ్ళీ అనుమానం వచ్చింది, ఎవరో తనకేసి పరకా యించి చూస్తున్నట్టు. లేచి వింగులోకి పరుగెత్తి బవిరిగడ్డం తగిలించుకుని ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతూ వచ్చి కూర్చున్నాడు.

జనం గొల్లున నవ్వారు.

వెంటనే మంత్రిగారు తన పొరపాటు గ్రహించారు. ఆవేశంలో అవతలవాణ్ని తిట్టడంతో ఆగక, తనకు తనే పబ్లిగ్గా పొగిడేసుకుంటున్నట్టు అప్పుడే ఆయనకు తెలిసింది. స్వపర భేదం కానసందుకు చింతించి తరువాత వాక్యం ఆలోచిస్తూ అప్పారావు కేసి తిరిగి మీసం చూసి గతుక్కుమన్నాడు. కాని అంతలోనే తళుక్కున ఆలోచన మెరిసింది. టైము ఎనిమిదిన్నర అవుతూంది. జనం వెళ్ళబోతున్నారు. ఇపుడు రాంబందుల్లా కాసుకున్న వక్తగాళ్ళని వదిలేస్తే ఓ పట్టాన మైకుని వదల్రు, జిడ్డులా పట్టుకుంటారు. ఈ అప్పారావు గాడి మీద విట్లు వేస్తూ కూచుంటారు. అందుకని తన పని తనే చూసుకోవాలి. చెప్పాల్సిన నాలుగూ తనే చెప్పాలి ఏదో విధంగా....

ఒక్క నిమిషం క్షమించాలి అంటూ ఆయన వొక్క అంగలో స్టేజీమాటుకెళ్ళి అక్కడ అప్పారావు గడ్డం పెట్టుకుంటూ వదిలేసిన మీసం తగిలించుకుని కోటు విప్పేసి స్టేజిమీద కొచ్చేసి, ఇపుడు శ్రీ నరసింహారావుగారు మాట్లాడుతారు అని ప్రకటించి వెంటనే పెట్టబోయే పార్టీ, పుట్టబోయే గ్రూపు అందులో తన ఆశయం వివరించాడు.

ఆయన ముగించేసరికి — ఆరుగురేనా ఉపన్యసించాలి గాబట్టి ఎవరికీ ఐదు నిముషాలకు మించి వ్యవధి ఇవ్వదల్చుకోలేదు — అప్పారావు హడావిడిగా వింగులోకి వెళ్ళి గడ్డం వదిలేసి పెద్ద విక్రమార్కుడి మార్కు జుట్టు విగ్గు పెట్టుకొని చొక్కా విప్పేసి ఉత్తరీయం వేసుకుని కూర్చున్నాడు. పక్కనున్న వక్త మీ కెన్నిరూపాలో? నిజరూపం ఏది అని అడగబోయి దేవుణ్ణి తలుచుకున్నాడు.

తక్షణం "నరసింహారావుగారు" వింగులోకి పరిగెత్తి అప్పారావు వదిలేసిన గడ్డం తగిలించుకొచ్చి ఇపుడు శ్రీ నరసయ్యగారు ఉపన్యసిస్తారు అని ప్రకటించి పెట్టబోయే పార్టీ, పుట్టబోయే గ్రూపు అందులో తన...

అప్పారావుకి స్తిమితం తగ్గిపోతోంది. ఇప్పుడు ఎవడో తన కేసి అనుమానంగా చూస్తున్నాడు. వెంటనే వింగులోకెళ్ళి స్టేజి మానేజర్ని బతిమాలుకొని కిరీటం, కత్తి, భుజకీర్తులున్న ధర్మరాజు చొక్కా, పంచె, చడావులు, అడిగి పుచ్చుకుని అవి ధరించి స్టేజిమీదకొచ్చి వినయంగా నవ్వి కూర్చున్నాడు, పూలలో రేకులు లెక్కపెడుతూ.

'నరసయ్యగారు' స్పీచి ముగించగానే, వెళ్ళి విగ్గు పెట్టుకొని వచ్చి 'శ్రీ నయనప్ప మాట్లాడెదరు' అని ప్రకటించి మూడో లెక్చరు ఆరంభించాడు.

అప్పారావు ఈసారి రెండు నిముషాలలోనే లోపలికి పరుగెత్తి కీచకుడి కాస్ట్యూము వేసుకువచ్చాడు. అప్పలాళ్ళు ఝడుసుకుంటారన్న ఆశతో.

నయనప్పగారు లోపలికి పరుగెత్తి ధర్మరాజు వేషం వేసుకుని కత్తి ఝుళిపిస్తూ ఇపుడు శ్రీ జాన్ హారిసన్‌గారు మాట్లాడుతారు అంటూ నాలుగో విడత ఆరంభించాడు.

అప్పారావుకి కీచకుడి డ్రెస్సు నప్పక ద్రౌపది వేషం వేసేలోగా సభలో సంరంభం, గంద్రగోళం చెలరేగింది.

పక్కవీధిలో జరుగుతున్న మీటింగులో, పెట్టబోయే పార్టీ [ఇదే] లోని పుట్టబోయే గ్రూపుకి నాయకుడిగా అక్కడి పెద్దమనిషినే ఏకగ్రీవంగా ఎన్నేసుకున్నారనీ, మినిష్ట్రీలో ఆ గ్రూపుకి రెప్రజంటేషన్ సీటిచ్చినప్పుడు

ఆయనకే ఇవ్వాలని తీర్మానం పెట్టేశారనీ కబురు వచ్చింది. ఆ గ్రూప్ ఊరేగింపుకూడా జరుగుతోంది. వాళ్ళు కాసేపు గుమ్మంలో నుంచి కేకలు వేసి, ఇక్కడెలాగా జనం రెడీగా ఉన్నారు కాబట్టి ఇక్కడో సన్మానసభ చేయాలని నిశ్చయించారు.

'సన్మానం సన్మానం' అని ప్రకటన చేశారు. ముఖ్యులంతా గ్రీన్ రూమ్‌లో జొరబడ్డారు. కాబోయిన మంత్రిగారు కూడా అందులో కలిసి పోయి ప్రముఖ పాత్ర వహించారు.

ఎవరికి సన్మానం చెయ్యాలన్న ప్రశ్నతో గదిలో జనం వాదించు కుంటున్నారు. అవతల హాలులో జనం ఆలస్యాన్ని సహించలేక కేకలు ఈలలు వేస్తున్నారు.

కాబోయి మానివేసిన మంత్రిగారికే కానందుకు సన్మానం చేస్తే అద్భుతంగా ఉంటుందనీ, తద్వారా పార్టీలో ఐకమత్యం సిమెంటులా గట్టి పడూరుకుంటుందనీ కా. మంత్రిగారి కార్యదర్శి సూచించాడు.

ఔనౌను. తాము ఉట్టి వెధవలన్న ముక్కను వినయంతో అంగీక రించి మంత్రిగిరిని త్యాగంచేసిన స్వార్థజీవి అన్నాడొక ఉద్రేకి.

కా. మంత్రిగారు సగర్వంగా వినయం నటించారు.

గదిలో అందరూ హాహాకారాలు చేశారు.

ఆయనకి నెత్తిమీద హఠాత్తుగా రెండు కొమ్ములు మొలిచాయి.

రెండోసారి అప్పుసు నొల్లుకోడాని కొచ్చిన అప్పారావు ఆ గది తలుపు తెరిచి మళ్ళీ మొదలా అని నిర్ఘాంతపోయి తలుపలాగే వదిలేశాడు. ఇవతల గదిలో యీ అఘాయిత్యానికి చెలరేగిన హాహాకారాలు కలిసి హోరెత్తిపోయేసరికి 'ఆ భవనభువనం' దద్దరిల్లి పోయింది.